

Senzatii tari în Belfast

Dacă te impresionează Zidul Berlinului, Belfastul te va emoționa de-a dreptul. Zidurile lui stau în picioare, iar ghidul tău e un fost membru IRA. De Diana-Florina Cosmin

Cum ar fi dacă, la urcarea într-un autobuz plin-ochi cu turiști, nu te-ar întâmpina un ghid tinerel și sprintar, cu zâmbetul până la urechi, ci un bărbat între două vârste, nebărbierit și care pare teribil de stânjenit de prezența ta? „Bine ați venit în Belfast, doamnelor și domnilor. Sunt un fost membru IRA și voi fi ghidul dvs. astăzi“, băiguie el, cu microfonul în mână și cu un tremur de nervozitate în voce. Chiar dacă pare stânjenit de privirile curioase ale străinilor, trebuie să se achite cu brio de noua sa „meserie“, cea de ghid turistic în capitala Irlandei de Nord.

Orașul pe care ți-l va arăta în următoarele două ore îi seamănă întocmai. Este marcat de trecut, nu s-a împăcat pe deplin cu soarta sa și nici nu este obișnuit cu prezența masivă a turiștilor. Nici orașul și nici fostul luptător IRA nu și-au închis pe deplin rănile, iar pe măsură ce autobuzul străbate străzile șerpuitoare din Belfast, „cicatricile“ se văd cu ochiul liber.

Nu te speria, nu vei mai zări nicio picătură de sânge, dar sutele de ziduri acoperite de tot atâtea culori și desene cu tentă politică și socială „vorbesc“ despre o epocă în care atentatele și moartea erau parte a vieții de zi cu zi.

TRECUT ȘI PREZENT. Turul pornește din centrul Belfastului, unde luminițele de Crăciun încep să se aprindă, una câte una, încă de la sfârșitul lunii noiembrie. Împodobit cu becuțe de toate culorile, vechiul cartier al Catedralei - partea veche a Capitalei - este singura zonă care nu trădează nimic din trecutul zburciat al Belfastului.

Înconjurată de parcuri și grădini botanice, piața primăriei este plină de chioșcuri care vând mărunțișuri de Crăciun, ca în orice altă capitală a lumii. Cu greu îți poți imagina că, în urmă cu zece ani, această forfotă a negustorilor de cozonac și turtă dulce era o oază de normalitate într-un piesaj violent și sângeros. În 2009,

celebra editură americană de ghiduri turistice Frommer's a inclus Belfastul pe lista celor 12 destinații de turism care nu trebuie ratate, alături de orașe precum Cape Town, Cartagena sau Berlin. Dacă Zidul Berlinului a rămas doar o amintire din trecut, zidurile Belfastului încă mărginesc cartierele republicane și unioniste, o împărțire mult mai subtilă față de cea a capitalei germane, dar și mult mai adâncă. De la picturile care îi omagiază pe „eroii“ Armatei Republicane Irlandeze și până la desene elaborate pro sau contra intervențiilor americane din Irak de la începutul anilor '90 sau ale conflictului israeliano-palestinian, zidurile Belfastului „vorbesc“ cât pentru zeci de cărți de istorie.

IRONIA SORTII. La câteva străduțe de partare de centrul orașului, răsare brusc o construcție dărăpănată, înconjurată de multe șiruri de sârmă ghimpată. Cândva, kilometrii de sârmă țineau la distanță luptătorii IRA care amenințau să ia cu asalt clădirea, fostul tribunal unde erau judecați luptătorii paramilitari. La câteva săptămâni după dezafectarea tribunalului, în 2000, statuii care o înfățișează pe Zeița Dreptății i s-au furat sabia și balanța din mâini. „E ironic de-a dreptul, nu-i așa?“, comentează ghidul, cu ușoară amărăciune.

Seria „lecțiilor de istorie“ a început în 2001, când organizația Coiste na n-Iarchimi (în irlandeză „Comitetul pentru foștii prizonieri“, cunoscut de turiști drept „Coiste Political Tours“) a venit cu o idee care a șocat lumea întreagă. Un „altfel de tur“ al orașului, prin care turiștii să poată

înțelege conflictul atât din perspectiva republicană (ostilă stăpânirii britanice) cât și din cea loialistă (pro-britanică).

În locul unor ghizi care să recite informații memorate din cartea de istorie sau din ziare și să prezinte cu aer ipocrit așa-zise „povești de război“ culese de pe la prieteni și rude, stafful Coiste na n-Iarchimi este format în cea mai mare parte din ghizi care au trăit conflictul din Irlanda de Nord... cu pușca-n mână.

Foștii deținuți din tabăra republicană sau loialistă și-au pus la gât ecusonul de îndrumători turistici și povestesc, pe viu, despre viața într-un oraș divizat cândva în două tabere. Dacă te aștepți la un tur clasic, în care să auzi mai mult despre motive arhitecturale victoriene și parcuri în stil edwardian, o să fii dezamăgit. Dimpotrivă, „Turul politic al Belfastului“ va fi o experiență răscolitoare. Experiența merită, însă, cu prisosință cele zece lire sterline pe care le plătești pentru un bilet.

BANI DIN ISTORIE. De la „senzațional, tranșant, palpitant“ și până la „imoral, revoltător, criminal“ nu este decât un singur pas. Nu toată lumea își dorește să facă turism cu un fost luptător paramilitar și sunt destule voci care etichetează tururile drept „turism sumbru“. Seamus Kelly, coordonatorul Coiste Political Tours, rămâne, însă, ferm pe poziție: „Idea tururilor politice ne-a venit când un grup de profesori americani au vizitat orașul și au cerut în mod expres să fie duși să vadă Belfastul de Vest (n.r. zona republicană)“. De atunci, nu doar turiști, ci și școli întregi,

licee și universități din toată lumea au făcut turul unui oraș care are încă rănile însângerate. Deși nu vrea să nominalizeze niciun ghid, Kelly confirmă că o parte dintre aceștia au fost militanți de marcă în lupta republicană, foști prizonieri în Long Kesh, închisoarea între ale cărei ziduri roase de mușcăi și-au trăit zecile de ani de detenție majoritatea membrilor IRA. Long Kesh este și locul unde, în 1981, eroul republican Bobby Sands și alți nouă membri IRA au ținut o grevă a foamei până la moarte pentru redobândirea statutului de deținuți politici. La acea vreme, „doamna de fier“, Margaret Thatcher, refuza să acorde acest statut membrilor condamnați ai mișcărilor paramilitare. Istoria tragică a pușcăriei nu a pus turiștii pe fugă, ba chiar

dimpotrivă! Închisoarea, în prezent dezafectată, este asaltată de turiști, iar o vizită în fosta celulă a lui Bobby Sands se rezervă cu luni bune înainte.

La peste 10 ani de la încheierea conflictului, străzile din Belfast rămân un magnet pentru turiști și o sursă de venituri pentru „noua generație“ de ghizi. Turul trece și pe la fostul șantier naval care se va transforma, în următorii ani, într-un complex rezidențial și turistic de top. Puțini știu că din barăcile ruginite ale șantierului a pornit, în călătoria fatală, și celebra navă Titanic. Un oraș cu o predilecție spre istorii tragice, ar spune unii. Ca mărturie din trecut sau doar obiect al curiozității maselor, pentru industria turistică a irlandezilor vechile tragedii se dovedesc a fi profitabile. **F**

O RANĂ DESCHISĂ

Armata Republicană Irlandeză (IRA) a cunoscut, timp de un secol, diverse forme de organizare, luptând în Irlanda de Nord pentru dreptul minorității catolice de a avea un cuvânt de spus în afacerile interne ale țării. Atât Belfastul cât și orașele Londonderry și South Armagh au fost, în ultimii treizeci de ani, scena unor serii sângeroase de atentate și lupte de stradă între Republicani (reprezentând partea catolică, naționalistă, ostilă stăpânirii britanice) și Unioniști (reprezentând partea protestantă, loialistă).